

EEN OEVERZWALUWKOLONIE LANGS DE A1

Jelle Harder

Op 11 mei 1990 kreeg ik van Fons Bongers uit Amsterdam de tip dat hij Oeverzwaluwen zag vliegen bij een zandafgraving langs de Rijksweg A1 nabij Muiderberg. Kort daarna hoorde ik dat Frans Parmentier op dezelfde plek reeds op 8 mei, rijdend vanuit de auto 4 à 5 nestopeningen in de wand waarnam.

Op 15 mei ben ik zelf bij de zandafgraving gaan kijken om te zien wat er precies aan de hand was. Wat ik aantrof was het volgende:

In de binnenbocht van de afrit van de A6 naar de A1 richting Hilversum was een begin gemaakt om een deel van het ter plekke zeer brede dijktafval af te graven. Hiertoe was eerst de bovenste laag zwarte teelaarde opzij geschoven, zodat het witte zand beschikbaar kwam.

Het afgegraven deel had een lengte van circa 50 meter en een hoogte van circa 6 meter. De bovenste 2 à 3 meter van die wand was verticaal, daaronder liep het schuin naar beneden.

In het verticale deel bevonden zich 21 nestopeningen en één opening die half dicht zat. Alle openingen waren geconcentreerd in de bovenste meter van de wand over een lengte van circa 10 meter. Rondom deze oeverzwaluwkolonie vlogen negen adulte Oeverzwaluwen rond, er werd druk gebaltst en gegraven aan de nestopeningen.

Aangezien Oeverzwaluwen in onze regio en ook daarbuiten bepaald niet meer algemeen voorkomen was het dus belangrijk te onderzoeken of deze kolonie in opbouw gedurende het broedseizoen met rust gelaten kon worden.

Telefonisch overleg op 16 mei met Frank Bles, milieu-beleidsmedewerker bij Rijkswaterstaat, gaf informatie over de bedoelingen met de zandafgraving. Aangezien ter plekke het talud erg breed is werd er een deel afgegraven en elders benut. Door dit contact met Frank Bles werd de bal echter aan het rollen gebracht. De Gooi- en Eemlander werd ingelicht en deze besteedde op 18 mei een opvallend artikel aan de broedkolonie.

Op 23 mei kon Frank Bles mij melden gesproken te hebben met de medewerkers van Rijkswaterstaat die de afgraving uitvoerden. De conclusie was, dat ze wel door moesten graven maar daarbij ruime afstand zouden houden van de kolonie. Nieuwe afgegraven delen zouden direct afgevlakt worden, zodat nieuwe vogels die zich nog wilden vestigen gedwongen zouden worden naar de reeds bestaande plek te gaan.

De situatie bij de kolonie was op 23 mei als volgt:

17 nestopeningen bewoond, 2 openingen enigszins dicht en één openingen , grotendeels dicht. De laatste drie, naar ik aanneem, dus onbewoond. Er vlogen 6 à 7 Oeverzwaluwen rond de nestopeningen.

Op 6 juni ben ik er weer naar toe geweest. Resultaat:

21 nestopeningen, waarvan er één verlaten aandoet (kleine opening, los zand ervoor, wat (nest)materiaal ligt vóór de opening). Waarschijnlijk dus 20 bewoonde hollen. Minimaal 10 adulte vogels rondvliegend en de hollen invliegend.

De kolonie bleek op 10 juli nog wat te zijn toegenomen. Ik telde er nu 24 nestopeningen, zes adulte Oeverzwaluwen vlogen rond.

Mijn indruk was dat van de witte zandlaag boven de nesten een laagje afgestoven was door de wind. De bovenste nesten zaten nu heel dicht onder het zandoppervlak. Mijn indruk bleek juist, want op 12 juli meldde Rijkswaterstaat dat de nesten mogelijk last hadden van stuivend zand. Besloten werd op deze ontwikkeling niet actief in te grijpen, maar de natuur z'n gang te laten gaan.

Het laatste controlebezoek dat ik bracht was op 15 augustus.

De verticale wand, die op 15 mei nog een oppervlak had van 50 x 2 à 3 meter, was inmiddels gereduceerd tot 6 x 0,4 à 1 meter. Er waren nog 11 nesten aanwezig. Boven de nesten bevond zich niet meer dan 20 cm zand.

De verticale wand was dus drastisch veranderd door de wind. Deze had goed z'n best gedaan. Twee volwassen vogels vlogen wat verloren rond.....

Ze steekt de kop half in het water en drinkt een beetje, de borstveren zwabberen druipend in het kringelende water. Boven een grote bos wit dons hangt de staart er losjes bij alsof iemand die slordig nog even vlug in haar achterwerk heeft gestoken. Klaar! Nu wordt het lijf gewassen en gaat de hele vogel onder water, luid en wild spattend. De plas kan als spiegel gebruikt worden, maar ziet ze die havikskop ook echt? Nee, niet nodig! Dieren bewonderen zichzelf vast niet.

Kleine vogeltjes kwetteren onrustig en heel zachtjes klinkt op ruime afstand het nerveuze geroep van een Grote Bonte Specht. Er hangt een ongemakkelijke sfeer. Onder het baden blijft die korzelige onder-officierenklik uit haar ogen stralen. De kleinere mannetjeshavik is moedig om zich met zoiets te willen voortplanten want veel genegenheid dulden is er niet bij. Onverwacht kan hij zelf de prooi worden! Zonder ophouden blijft de kop schokken en steeds in de omgeving speuren en reageren op alle veranderingen. Soms lijkt het zelfs of er angst bij haar leeft. Maar dat kan helemaal niet met zo'n aanvals-uitrusting. Zelfs elke wereldagressor welke de Havik in zijn eentje tegenkomt zal huilend om zijn moeder roepen. Of is ze toch beducht voor een vijand? Voor mij, bevriende vogelaar in de schuilhut een eindje verderop?

Misschien weet dit beest van het landbouwgif dat elke duif kort geleden ongeschikt maakte voor dierlijke consumptie. Toch bleven haar voorouders er op jagen, want weet je veel als roofvogel? Dat gif proefde je helemaal niet! Vredelievende duiven waren er bijna in geslaagd de dierste Haviken uit te moorden. Zou deze weten wie daar achter zat?

Lijst van Speciale Uitgaven van de VWG het Gooi e.o.

Aanvulling op de lijst welke gepubliceerd is in Korhaan 1989:3 (73-74):

65. De telpost 'Corversbos' in de herfst van 1988, A.J.van Klaveren	1989
66. Broedvogelinventarisatie Oostermeent 1989, D.A.Jonkers	1989
67. Broedvogels Einde-Gooi in 1989, D.A.Jonkers	1989
68. Nestkastenverslag 1989, D.A.Jonkers	1989
69. Hilversums Wasmeer, Broedvogels 1990, D.A.Jonkers	1990
70. Nestkastonderzoek in het Gooi in 1990, D.A.Jonkers	1990
71. Dit nr.is gereserveerd voor Knobbelzwanenonderzoek, F.v.d.Weijer	